

הלכות שגגות

יש בכללן חמש מצוות עשה; וזה הוא פרטן: (א) שיקריב היחיד קרבן חטאת קבוע על שגגתו; (ב) שיקריב אשם מי שלא נודע לו אם חטא אם לא חטא עד שיודע לו ויביא חטאתו, וזה הוא הנקרא אשם תלוי; (ג) שיקריב החוטא אשם על עברות ידועות, וזה הוא הנקרא אשם ודאי; (ד) שיקריב החוטא קרבן על עברות ידועות, אם היה עשיר בהמה ואם היה עני עוף או עשירית האיפה, וזה הוא הנקרא קרבן עולה ויורד; (ה) שיקריבו הסנהדרין קרבן, אם טעו והורו שלא כהלכה באחת מן החמורות. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות שגגות פרק א

א. כל העובר בשגגה על אחת ממצוות לא תעשה שיש בה מעשה שחיבין עליה כרת הרי זה חייב להקריב קרבן חטאת, ומצות עשה היא שיקריב חטאתו על שגגתו.

ב. וכל עברה שחיבין על זדונה כרת, חיבין על שגגתה חטאת חוץ משלוש עברות, מגדף ומבטל מילה וקרבן פסח: הפסח והמילה מפני שהן מצוות עשה, ואין מביאין חטאת אלא על שגגת לא תעשה, שנאמר "אחת מכל מצות ה', אשר לא תעשינה" (ויקרא ד, יג); והמגדף מפני שאין בו מעשה, ונאמר "לעשה בשגגה" (במדבר טו, כט), יצא מגדף, שאין בו מעשה.

ג. לפיכך המקבל עליו עבודה זרה בפלוגה אף על פי שהוא חייב כרת, ואם היה מזיד נסקל אם קבל בשגגה, פטור מן הקרבן: לפי שלא עשה מעשה, ונאמר "בעשתה אחת . . ." (ויקרא ד, כז).

ד. כל כרתות שבתורה חוץ משלוש כרתות שבארנו אם עבר היחיד על אחת מהן בשגגה, מביא חטאת קבועה: חוץ מטמא שאכל קדש, וטמא שנכנס למקדש ששניהם אין מביאין חטאת קבועה, אלא קרבן עולה ויורד כמו שיתבאר.

ה. חטאת קבועה, היא הבאה מן הבהמה בלבד. וקרבן עולה ויורד, הוא הקרבן שאינו קבוע: אלא אם היה עשיר, מביא חטאת בהמה; ואם היה עני, מביא עוף, או עשירית האיפה, כמו שיתבאר.

ו. נמצאת למד שכל העברות שהיחיד מביא על שגגתן חטאת קבועה, שלוש וארבעים; ואלו הן: (א) הבא על אמו, (ב) והבא על אם אשתו, (ג) והבא על אם אמה, (ד) והבא על אם אביה, (ה) הבא על בתו, (ו) והבא על בת בתו, (ז) והבא על בת בנו, (ח) והבא על בת אשתו, (ט) והבא על בת בתה, (י) והבא על בת בנה, (יא) הבא על אחותו, (יב) והבא על אחותו שהיא בת אשת אביו, (יג) והבא על אחות אביו, (יד) והבא על אחות אמו, (טו) והבא על אחות אשתו, (טז) והבא על אשת אביו, (יז) והבא על אשת אחי אביו, (יח) והבא על אשת בנו, (יט) והבא על אשת אחיו, (כ) והבא על אשת איש, (כא) והבא על הנדה, (כב) השוכב עם זכור, (כג) הבא על אביו, (כד) הבא על אחי אביו, (כה) השוכב עם בהמה, (כו) האשה המביאה את הבהמה עליה.

ז. נמצאו כל כרתות שבעריות, ששה ועשרים. ובשאר העברות,

שְׁבַע עֶשְׂרִי; וְאֵלֹהֵי הֵן: (א) הָעֹבֵד עֲבֹדָה זָרָה בְּמַעֲשֶׂה, (ב) הַנּוֹתֵן מְזֵרְעוֹ לְמִלָּךְ, (ג) בַּעַל אוֹב, (ד) בַּעַל יָדְעוֹנִי בְּמַעֲשֶׂה, (ה) הַמְּחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, (ו) הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, (ז) הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֵה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, (ח) הָאוֹכֵל חֶמֶץ בַּפֶּסַח, (ט) הָאוֹכֵל חֵלֶב, (י) הָאוֹכֵל דָּם, (יא) הָאוֹכֵל נוֹתֵר, (יב) הָאוֹכֵל פֶּגוּל, (יג) הַשּׁוֹחֵט קֳדָשִׁים חוּץ לְעֶזְרָה, (יד) הַמַּעֲלֶה קֶרֶבֶן חוּץ לְעֶזְרָה, (טו) הַמַּפְטֵם אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, (טז) הַמַּפְטֵם אֶת הַקֶּטֶרֶת, (יז) הַסּוֹף בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. הָרִי אֱלֹהִים, שְׁלוֹשׁ וְאַרְבָּעִים עֲבֻרֹת שֶׁמִּבְיָאִין עַל שְׂגָגָתָן חֲטָאת קְבוּעָה.

ח. וְמָה הוּא הַקֶּרֶבֶן שֶׁמִּבְיָא הַשּׁוֹגֵג בְּאַחַת מֵאלֹהִים: אִם בְּעֲבֹדָה זָרָה שֶׁגָּג מִבְּיָא עֵז בֵּת שְׁנֵתָה לְחֲטָאתָ, וְהִיא הָאֻמּוּרָה בְּפִרְשֵׁת שְׁלַח לךְ, בֵּין שְׁהִיָּה הָעוֹשֶׂה הַדְּיוּט, אוֹ מִלָּךְ אוֹ כּוֹהֵן מְשׁוּחַ. הַכֹּל שׁוּוִין, בְּשְׂגָגַת עֲבֹדָה זָרָה.

ט. אֲבָל אִם שֶׁגָּג בְּאַחַת מִשְׁאָר הַשְּׁתִּים וְאַרְבָּעִים אִם הִיָּה הַדְּיוּט מִבְּיָא שְׁעִירַת עֲזִים, אוֹ נִקְבָּה מִן הַכֹּבָשִׁים; וְזוֹ הִיא חֲטָאת שְׁלֹאֶחֶד "מֵעַם הָאָרֶץ" (ויקרא ד, כז), הָאֻמּוּרָה בְּפִרְשֵׁת וִיקְרָא. וְאִם הַמִּלָּךְ הוּא שֶׁשֶׁגָּג בְּאַחַת מֵהֶן, מִבְּיָא שְׁעִיר עֲזִים לְחֲטָאתָ. וְאִם כּוֹהֵן מְשׁוּחַ הוּא, מִבְּיָא פָר בֶּן בָּקָר לְחֲטָאתָ; וְהוּא נִשְׂרָף, כְּמוֹ שְׁנֵת־פָּרֶשׁ שֵׁם.

י. אֶחָד יִחִיד שֶׁשֶׁגָּג בְּאַחַת מֵאלֹהִים, אוֹ מִרְבִּין שְׁנֵאֶמַר "תּוֹרָה אֶחָת תִּהְיֶה לָכֶם, לַעֲשֹׂה בְּשְׂגָגָה" (ראה במדבר טו, כט). פִּיֶּצֶד: אֲנִשִּׁי מְדִינָה שֶׁשֶׁגְּגוּ וְדָמוֹ שֶׁהַיּוֹם חַל, וְהָרִי הוּא יוֹם הַכַּפּוּרִים, וְכֵלֶן אָכְלוּ, וַעֲשׂוּ מְלָאכָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן מִבְּיָא שְׁתֵּי חֲטָאוֹת, כְּשִׁבוֹת אוֹ שְׁעִירוֹת; וְכֵן אִם שֶׁגְּגוּ כָּלֶן וְהִקְטִירוּ לְעֲבֹדָה זָרָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הָעֹבְדִים, מִבְּיָא עֵז בֵּת שְׁנֵתָה לְחֲטָאתָ.